

Урок 8(13.09.2023) 2Е-1, Транспортні пристрої

ТЕМА :ТРАНСПОРТНІ, ТРАНСПОРТУЮЧІ ТА НАВАНТАЖУВАЛЬНО- РОЗВАНТАЖУВАЛЬНІ МАШИНИ

Один з основних етапів технологічного процесу сучасного індустріального будівництва – доставка до місця роботи будівельних матеріалів, виробів, конструкцій та обладнання. Витрати на транспортні й вантажно - розвантажувальні роботи становлять 20 – 25% загальної вартості будівельно- монтажних робіт, а їх трудомісткість – 40 – 50% загальної трудомісткості будівництва. Тому раціональний вибір транспортних засобів при комплексній механізації не тільки сприяє зменшенню витрат на перевезення вантажів, а й забезпечує мінімальні загальні витрати на технологічні процеси.

У будівництві використовують всі види транспорту: залізничний, автомобільний, водний, повітряний, трубопровідний. Вибір виду залежить від наявності й стану доріг, виду, характеру й кількості переміщуваного вантажу, відстані перевезення і часу, необхідного для його доставки. Обов'язкова умова ефективності транспортування вантажу – забезпечення його початкової якості.

Машини безрейкового транспорту

До машин безрейкового транспорту, що використовуються в будівництві, належать автомобілі, трактори, колісні тягачі а також створені на їх базі причіпні й напівпричіпні транспортні засоби загального й спеціального призначення. За їх допомогою будівельні вантажі доставляють без перевантажень безпосередньо на будівельні майданчики. Вони мають можливість подолання крутих підйомів та спусків (до 30%), малі радіуси повороту, високі маневрові якості; можливість включення в основний технологічний процес, наприклад, при монтажі "з коліс" або розвантажуванні бетону безпосередньо в конструкцію.

Автомобілі, трактори і тягачі, крім того, використовують як тягові засоби причіпних і напівпричіпних будівельних машин, а також як база для кранів, екскаваторів, бульдозерів, навантажувачів, бурильних установок та інших будівельних машин.

Вантажні автомобілі бувають загального призначення і спеціалізовані. Перші мають єдину конструктивну схему, складаються із трьох основних частин: двигуна, кузова і шасі. Кузови являють собою дерев'яну або металеву платформу з відкидними бортами і призначаються для перевезення переважно штучних вантажів. Другі експлуатуються без кузова, з так званими напів-причепами.

За вантажопідйомністю розрізняють такі вантажні автомобілі: малої вантажопідйомності (до 2,5 т); середньої (2,5 – 3,4 т); підвищеної (3,5 – 5,0 т); великої (5,1 – 10 т); особливо великої (10,1 – 25 т і більше). У цих автомобілів найчастіше двигуни внутрішнього згорання – дизельні, карбюраторні й газотурбінні. Потужність двигунів автомобілів загального призначення 60 – 220 кВт, автомобілів-тягачів – до 500 кВт.

Вантажні автомобілі бувають нормальної, підвищеної і високої прохідності.

Машини та обладнання безперервного транспортування

Машини безперервного транспортування – основні засоби механізації та автоматизації виробничих процесів. Ці машини займають провідне місце серед підйомно-транспортних засобів різного призначення в будівельній індустрії. Їх використання дозволяє підвищити рівень комплексної механізації підйомно-транспортних, вантажно-розвантажувальних і складських робіт, створити єдину комплексну технологію виробництва.

Головна особливість машин безперервного транспортування полягає у можливості безперервно переміщувати вантаж у заданому напрямку. До машин безперервного транспортування належать конвеєри та обладнання пневмо- та гідротранспорту.

Конвеєри, які застосовуються в будівництві, за конструкцією поділяються на стрічкові, пластинчасті, скребкові, ковшові, гвинтові та інерційні.

Стрічкові конвеєри призначені для переміщення в горизонтальному і нахиленому (до $18 - 30^\circ$) напрямках сипких (пісок, ґрунт), бетонних сумішей, розчинів, дрібношматкових (щебінь, гравій) та штучних (цегла, блоки) вантажів на складах і будівельних майданчиках. Крім того, їх використовують як транспортуючі органи в траншейних ланцюгових та роторних екскаваторах, а також у бетоноукладальних та інших будівельних машинах. Конвеєри мають просту конструкцію, невелику металомісткість, зручність автоматизації, ви- соку продуктивність. Крім стрічкових застосовуються пластинчасті, скребкові та вібраційні конвеєри.

Пластинчасті конвеєри (рис. 3.1, *а*) використовують для транспортування гарячих, ребристих, кускових і штучних матеріалів. Робочий орган таких конвеєрів – безконечний багаторядний пластинчатий ланцюг 3, який охоплює приводні 4 й натяжні 2 зірочки. До ланок ланцюга прикріплюються металеві пластини 1 завтовшки 4 – 10 мм. Швидкість переміщення матеріалу до 0,5 – 1,0 м/с. Завантаження та розвантаження його виконують відповідно через завантажувальний бункер та розвантажувальний лоток.

Недоліки цих конвеєрів: значна маса і висока вартість рухомих частин; менша швидкість руху полотна порівняно зі швидкістю стрічкових конвеєрів; підвищене спрацювання шарнірних з'єднань і більший опір руху.

Скребкові конвеєри (рис. 3.1, *б*) застосовують для переміщення слабоабразивних і подрібнених матеріалів на невеликі відстані та під великим кутом нахилу. Вони відрізняються від пластинчатих тим, що на тягових ланцюгах 3 закріплені скребки 5, а нижня робоча вітка розміщена у відкритому нерухомому жолобі і, рухаючись, переміщує матеріал.

Переваги скребкових конвеєрів: проста конструкція, універсальність за стосування.

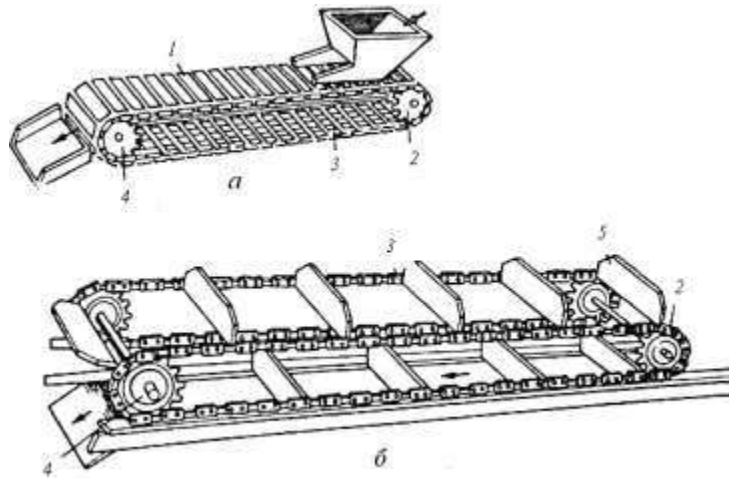

Рис. 3.1 – Конвеєри з ланцюговим тяговим органом :

1 – пластина; 2, 4 – натяжна і приводна зірочки; 3 – ланцюг; 5 – скребок

Навантажувально-розвантажувальні машини, продуктивність

Навантажувально-розвантажувальні роботи – один з найважчих і трудомістких виробничих процесів у більшості галузей народного господарства, особливо в будівництві. Затрати на ці роботи в різних галузях народного господарства становлять від 10 до 40% загальних витрат виробництва. Для механізації цих робіт у будівництві, крім кранів, екскаваторів та різних підйомників, використовують навантажувачі (рис. 3.2).

Розрізняють **спеціалізовані машини і універсальні самохідні навантажувачі**, які використовуються на складах підприємств будівельної індустрії та пристанційних складах. Так скребкові розвантажувачі іраціонально використовувати для розвантаження піску, щебеню, гравію і т.п. із залізничних платформ; розвантажувально- штабелювальну машину для розвантаження піввагонів. Це переважно колісні або гусенично-підіймально-

транспортні машини, які оснащені одним або кількома змінними робочими органами.

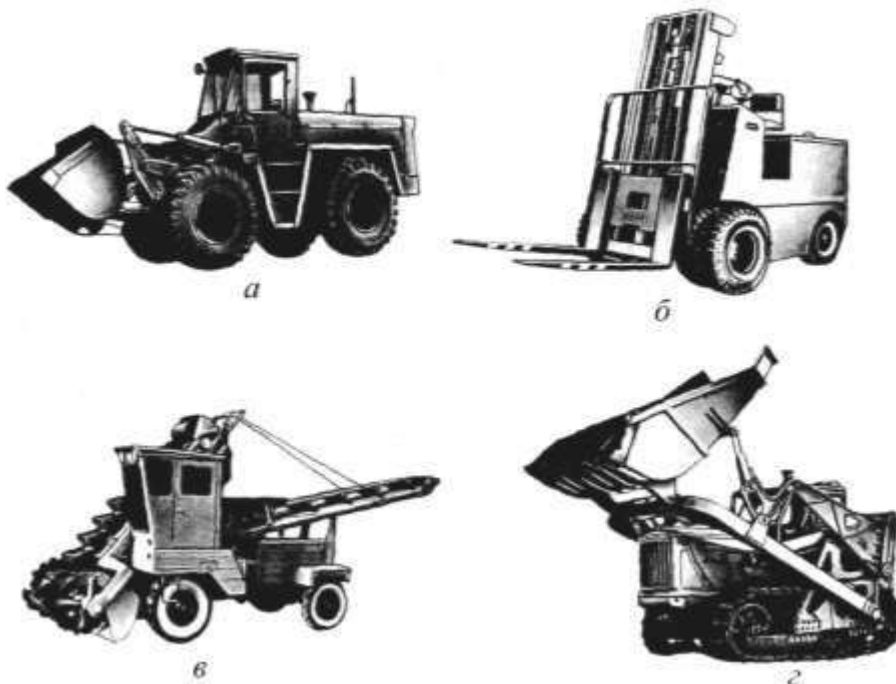
За принципом дії розрізняють навантажувачі циклічної (рис. 3.2, а, б, г) (одноківшеві та вилкові) і безперервної (багатоківшеві) дії (рис. 3.2, в).

За призначенням навантажувально-розвантажувальні машини поділяються на навантажувачі для штучних вантажів (вилкові) та сипких і дрібно-кускових матеріалів (одно- й багатоківшеві).

Одноковшові навантажувачі застосовуються для навантаження й розвантаження, переміщення і складування дрібношматкових матеріалів, а також для розробки й навантаження в автотранспорт (або відсипання у відвал) незалежного ґрунту першої і другої категорій та природного ґрунту третьої категорії.

Одноківшові фронтальні навантажувачі на пневмоколісному ході використовуються також при виконанні земляних робіт замість екскаваторів, особливо при відкритих гірничих виробках.

Фронтальні навантажувачі мають масу 0,3 – 85 т, місткість ковша 0,05 – 35 м³ та більше, потужність 6 – 500 кВт і вище. Їхня продуктивність у 2,5 – 3,0 рази вища, ніж у одноківшових екскаваторів такої ж маси.

Рис 3.2 – Одноківшові навантажувачі:

*а – колісний одноківшовий навантажувач; б – вилковий навантажувач;
в – багатоківшевий навантажувач;*

Г – гусеничний одноківшевий навантажувач

Типи одноківшевих навантажувачів відзначаються різноманітністю конструктивного виконання, спільним у них є ківш у передній частині. У сучасних навантажувачів повертається на кут 50° і піднімається на висоту до 4 м. Поєднання цих рухів при одночасному переміщенні машини дає змогу наповнювати ківш, транспортувати вантаж і розвантажувати його на заданій висоті.

Основний параметр одноківшевих навантажувачів – вантажопідйомність, за цим параметром вони поділяються на

- легкі (0,6 – 2,0 т),
- середні (2,0 – 4,0 т),
- важкі (4,0 – 10,0 т)
- великовантажні.

Конспект надсилати на пошту ashmarina@ukr.net